

Etická komise České republiky pro ocenění účastníků odboje a odporu proti komunismu

Z Á V Ě R č. 5

k posuzování pracovní persekuce jako odboje či odporu proti komunismu ve smyslu zákona č. 262/2011 Sb.

Etická komise konstatuje, že v důsledku tzv. normalizace po okupaci ČSSR vojsky Varšavské smlouvy v srpnu 1968 byly na základě politických prověrek a čistek postiženy tisíce lidí, a to zejména propuštěním ze státního, resp. veřejného a hospodářského sektoru, nebo jeho nuceným opuštěním.

Sama skutečnost, že účastník řízení, žadatel o udělení osvědčení účastníka odboje a odporu proti komunismu dle ust. § 6 odst. 1 a 2 zákona č. 262/2011 Sb., o účastnících odboje a odporu proti komunismu, byl obětí pracovní persekuce nebo byl v jejím důsledku postižen, tj. byl s ním ze strany zaměstnavatele nuceně rozvázáán pracovní poměr či byl propuštěn ze služebního poměru, měl potíže se získáním nového zaměstnání v oboru, pro který byl kvalifikován, popř. měl jinak ztíženu možnost pracovního či společenského uplatnění, nenaplnuje znaky odboje a odporu proti komunismu v jednotlivých jeho formách dle ust. § 3 zákona č. 262/2011 Sb. v návaznosti na ust. § 2 písm. b) tohoto zákona.

Pro naplnění zákonné formy odboje a odporu proti komunismu dle ust. § 3 odst. 4 zákona č. 262/2011 Sb. musí být v řízení prokázáno, že účastník řízení zastával aktivně a z vlastní vůle takové veřejné politické a společenské postoje, které bránily nástupu a udržení komunistické totalitní moci, a že byl za takové své postoje uvězněn, internován nebo jinak omezen na osobní svobodě anebo nuceně vystěhován z místa svého bydliště anebo jinak obdobně závažně postižen. Pro přiznání statusu účastníka odboje a odporu proti komunismu dle ust. § 3 odst. 4 zákona č. 262/2011 Sb. musí být tedy v řízení prokázáno, že účastník řízení splňuje kumulativně obě zákonem stanovené podmínky, tj. jak podmínku aktivní odbojové či odporové činnosti spočívající v protikomunistických postojích účastníka řízení, které tento zastával aktivně z vlastní

vůle a veřejně, tak podmínku zákonem presumovaného závažného postižení, ke kterému došlo v přímé souvislosti s takovými jeho postoji. Proto pouhé prokázání pracovní perzekuce, byť v dostatečné intenzitě (srovnatelné s uvězněním, internováním nebo jiným omezením na osobní svobodě anebo nuceným vystěhováním z místa bydliště), aby mohla být považována za závažnou, pro přiznání statusu účastníka odboje a odporu proti komunismu bez splnění první podmínky nepostačuje.

Obiter dictum Etická komise uvádí, že velmi oceňuje postoje vlasteneckého odporu proti okupaci ČSSR vojsky států Varšavské smlouvy v srpnu 1968; takový postoj však sám o sobě, jedná-li se navíc o ojedinělý projev odporu, nelze bez dalšího považovat za odboj či odpor proti komunistickému režimu v Československu ve smyslu zákona č. 262/2011 Sb. Nelze rovněž zcela odhlédnout od skutečnosti, že projevy vlasteneckého odporu proti okupantům neznamenal vždy zřetelné distancování se od politiky KSČ popř. komunistické ideologie jako takové, ale byly mnohdy spíše projevy solidarity s tehdejším politickým vedením ČSSR, které přes všechny zamýšlené či realizované změny ve společnosti bylo stále v rukou KSČ a jejích stranických funkcionářů. Každý případ je tedy nutno posuzovat individuálně s ohledem na skutečnost, zda lze v postojích účastníka řízení vysledovat, ve smyslu zákona č. 262/2011 Sb., (též) protikomunistický motiv (pohnutku) jeho jednání.

Z odůvodnění:

(Rozhodnutí Etické komise ČR z 29. 11. 2012, č. j. 16985/2012-EKO)

Dle ust. § 3 odst. 4 zákona č. 262/2011 Sb. se formou odboje a odporu proti komunismu rozumí též takové **veřejné politické a společenské postoje zastávané aktivně z vlastní vůle, které bránily nástupu a udržení komunistické totalitní moci, pokud byl za ně jejich nositel uvězněn, internován nebo jinak omezen na osobní svobodě anebo nuceně vystěhován z místa svého bydliště anebo jinak obdobně závažně postižen. Propuštění účastníka řízení ze služebního poměru u ČSLA, a následné ztížení jeho společenského uplatnění nejen v oboru, pro který byl vzdělán, ale i v obdobných profesích, lze obecně považovat za nikoliv bagatelní postižení, i to je však nutno zhodnotit s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem případu. Pro naplnění zákonné definice formy odboje a odporu dle § 3 odst. 4 zákona č. 262/2011 Sb., by nicméně muselo být prokázáno, že k tomuto postihu došlo v přímé souvislosti s takovými politickými a společenskými postoji účastníka řízení (které bránily nástupu a udržení komunistické totalitní moci), které tento zastával aktivně z vlastní vůle a veřejně.**

(Rozhodnutí Etické komise ČR z 8. 1. 2013, č. j. 16865/2012-EKO)

Aby byla naplněna definice uvedená v § 3 odst. 4 zákona č. 262/2011 Sb., musí být kumulativně splněny oba dva znaky dané definice - tj. aktivní a z vlastní vůle zastávané postoje bránící nástupu a udržení komunistické totalitní moci a následné uvěznění či jiná forma omezení na osobní svobodě. Účastnice řízení nepředložila žádné doklady svědčící o jejím veřejném vystupování proti totalitnímu režimu, které by bránily nástupu a udržení komunistické totalitní moci, jak uvádí ve své žádosti. Jediným písemným podkladem, který se zmiňuje o jistých protirežimních názorech je „záznam Odboru sociálního zabezpečení Národního výboru města B. o pracovně – politickém hodnocení účastnice řízení“ ze dne 20. 11. 1970. Na základě daného záznamu **nelze jednoznačně vyvodit takové aktivní a z vlastní vůle zastávané postoje bránící nástupu a udržení komunistické totalitní moci, které by splňovaly podmínky definice dle § 3 odst. 4 zákona č. 262/2011 Sb.** Na základě získaných podkladů Etická komise dále konstatuje, že účastnice řízení nebyla nikdy uvězněna, internována nebo jinak omezena na osobní svobodě anebo nuceně vystěhovávána z místa svého bydliště anebo jinak obdobně závažně postižena, natož pak v důsledku aktivního zastávání postojů bránících nástupu a udržení komunistické totalitní moci. V důsledku této skutečnosti tak není naplněna definice formy odboje a odporu proti komunismu požadované zákonem č. 262/2011 Sb. V této souvislosti se Etické komisi jeví tvrzení účastnice řízení, že nikdy nezměnila své stanovisko ke vstupu vojsk Varšavské smlouvy do ČSSR v roce 1968, jako nepřesné, neboť toto její tvrzení zcela nekoresponduje se všemi podklady opatřenými během řízení (účastnice řízení byla se všemi podklady pro rozhodnutí seznámena). Etická komise pro úplnost dodává, že samotné (navíc zřejmě jednorázové) odsouzení vstupu vojsk Varšavské smlouvy do ČSSR v roce 1968 nelze považovat za odboj či odpor proti komunismu ve smyslu § 2 písm. b) zákona č. 262/2011 Sb.

Etická komise dodává, že samotný fakt, kdy účastnice řízení byla přerazena, respektive propuštěna z pracovní pozice na Národním výboru města B., nelze považovat za zastávání postojů proti komunistickému režimu, natož za činnost vykonávanou aktivně a z vlastní vůle s cílem odstranit, výrazně oslabit či narušit anebo jinak poškodit komunistickou totalitní moc v Československu a obnovit svobodu a demokracii.